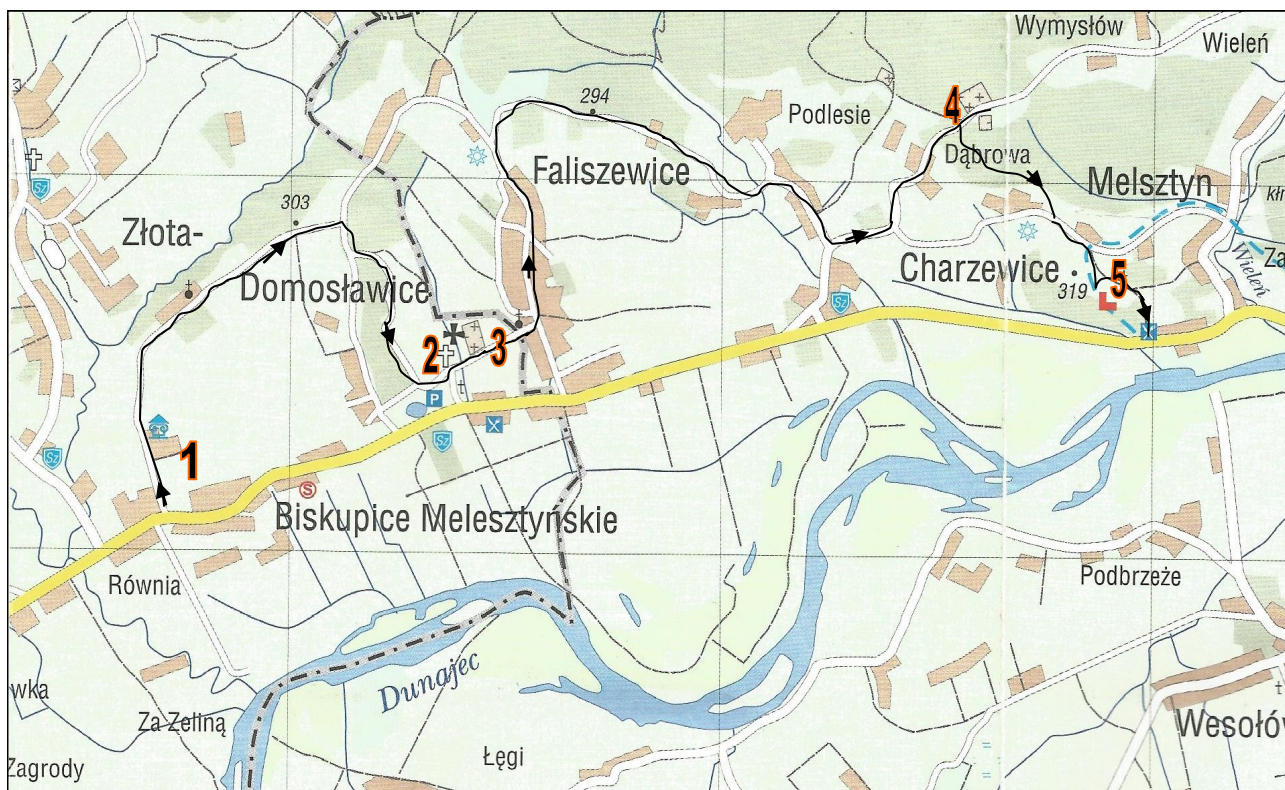


Szlak Niepodległej na 5

Wycieczka piesza lub rowerowa przez 5 miejscowości: Biskupice Melsztyńskie, Domosławice, Faliszewice, Charzewice i Melsztyn



Trasa wycieczki liczy około 15 kilometrów. Poruszamy się bocznymi drogami na północ od trasy wojewódzkiej nr 980. Obszar położony jest na wysokości pomiędzy 200, a 400 metrów nad poziomem morza. Oprócz obiektów do zwiedzania, można także podziwiać piękne krajobrazy doliny Dunajca.

Obiekty na trasie:

1. Dwór w Biskupicach Melsztyńskich.



Tutaj wychował się legionista **Andrzej Kunachowicz** ur. 16. 11. 1895 zm. 8. 11. 1980. Pochodził z rodziny właścicieli dworu. Marząc o niepodległości ojczyzny, wstąpił w wieku 18 lat do tworzonych w Krakowie w 1914 r. Legionów Polskich. W 2. Szwadronie Ułanów Legionów walczył w kampanii w Karpatach Wschodnich, na Bukowinie i pod Rokitną, a później w kampanii wołyńskiej. Internowany wysłany został na front włoski, a potem do szkoły oficerskiej pod Wiedniem. Zorganizował wyprowadzenie polskich słuchaczy ze szkoły i ich powrót do kraju. W

Krakowie włączył się w tworzenie 2. Pułku Szwolężerów Rokitniańskich i jako dowódca półszwadronu skierowany został na front ukraiński do działań w obronie Lwowa i Galicji Wschodniej. Po powrocie z wojny objął dowództwo szwadronu karabinów maszynowych i ze swoim pułkiem walczył z bolszewicką armią konną Budionnego. Z wojny powrócił w stopniu rotmistrza, jako kawaler orderu wojennego *Virtuti Militari*



W okresie międzywojennym służył w Wojsku Polskim. Rozkazem marszałka Józefa Piłsudskiego został mianowany dowódcą słynnego 14. Pułku Ułanów Jazłowieckich we Lwowie.

Kilka lat później został przeniesiony na stanowisko dowódcy 20. Pułku Ułanów Króla Jana Sobieskiego w Rzeszowie i mianowany pułkownikiem. W końcu sierpnia 1939 r. ruszył z pułkiem na swoją kolejną wojnę, tym razem z Niemcami. Na krótko objął dowodzenie Kresową Brygadą Kawalerii, bo w starciu z Niemcami został ciężko ranny. Dochodził do zdrowia powoli, najpierw w dworku a potem w szpitalu. Wywieziony do Oflagu w obozie w Woldenburgu współpracował z tajną organizacją oficerów. Uwolniony wrócił do kraju i podjął pracę w instytucjach cywilnych utrzymując kontakty z towarzyszami broni. Swoje wspomnienia opublikował w książce: „Trzy wojny w siodle”.

2. Obelisk upamiętniający cud ocalenia kościoła w Domosławicach w czasie I wojny światowej.



Pomnik upamiętniający cud ocalenia kościoła

W kronikach parafialnych zanotowano: „Od 19 listopada 1914 roku zaczęła się wielka bitwa na tym terenie. Początkowo armatnia pomiędzy Rosjanami za Dunajcem a Austriakami z tej strony. Na plebanie i do dworu znoszono rannych, a na cmentarz zabitych. Kule armatnie i granaty z gwizdem i hukiem spadały koło kościoła i plebani. Jeden z granatów spadł w odległości 8-10 metrów od Wielkiego Ołtarza po zewnętrznej stronie kościoła w momencie, gdy ksiądz proboszcz ubierał się do mszy świętej. Nie nastąpiło żadne uszkodzenie kościoła, co lud wierny z proboszczem i żołnierze austriaccy uznali jako cud i opiekę Matki Bożej Domosławickiej. W miejscu wypadku



głęboką wyrwę zakopano i nakładem księdza proboszcza Kazimierza Kozaka postawiono z piaskowca obelisk.”

3. Cmentarz wojenny nr 291 w Domosławicach.



GŁÓWNY GROBOWIEC NA CMENTARZU

Obiekt powstał w czasie I wojny światowej. Pierwsze pochówki miały miejsce w październiku 1914 r., najliczniejsze w styczniu 1915 r. a ostatnie 26 lutego 1915 r. Chowano na nim żołnierzy, którzy zmarli z powodu odniesionych ran, a byli leczeni w austriackim szpitalu wojennym zlokalizowanym w pobliskiej szkole i w szpitalu rosyjskim, który w dniach 21 do 24 listopada mieścił się na plebani. Należy pamiętać, że Domosławice pod koniec 1914 roku kilkakrotnie przechodziły z rąk austriackich do rosyjskich i odwrotnie. Pierwotnie grzebano zmarłych w zwykłych ziemnych grobach. Po przejściu frontu i powołaniu przez Austriackie Ministerstwo Wojny

Wydziału Grobów Wojennych zadbano o wystrój cmentarza, postawiono nagrobki z krzyżami i pomnik główny. Ponieważ w armiach zaborców służyli również Polacy i oni leżą na cmentarzu domosławickim.

4. Cmentarz wojenny nr 290 w Charzewicach.

20 listopada 1914 roku w Charzewicach doszło do starcia wojsk rosyjskich i austro-węgierskich. W bitwie zginęło bardzo wielu żołnierzy. Ponieważ nastała ciężka zima i pochówki żołnierzy nie były możliwe, dopiero w kwietniu 1915 roku zaczęto grzebać poległych. W roku 1917 wybudowano ogrodzenie cmentarne, postawiono pomniki i krzyże. Cmentarz położony jest na stoku wzgórza po dwóch stronach lokalnej leśnej drogi prowadzącej z Charzewic do Gwoźdźca. Obie



części obiektu otoczono betonowymi sześciokątnymi słupkami połączonymi ze sobą podwójnym żelaznym łańcuchem. Dolna kwatera ma inny charakter niż górna, przypomina rozległą zieloną polanę z wytoczonymi alejkami. Do tej części cmentarza wchodzi się przez drewnianą bramę. Na wprost niej widzimy 5 betonowych nagrobków pomalowanych na biało, pośrodku jeden większy, a po bokach dwa mniejsze. Niżej na osi bramy znajduje się duży betonowy krzyż postawiony na dość wysokim kamiennym bloku. Otaczają go zbiorowe mogiły żołnierzy z małymi pomnikami. Górna kwatera po drugiej stronie drogi rozciąga się wzdłuż wąskiej alejki prowadzącej prosto w górę do głównego pomnika. Wzdłuż alei rozmieszczono pojedyncze ziemne groby poległych. Na każdym z nich są małe postumenty z żeliwnymi krzyżami zaprojektowanymi przez Gustawa Ludwiga. Krzyże austriackie mają równe ramiona rozszerzające się na zewnątrz. W środku znajduje się okrągła tarcza z datą 1914 otoczona zwisającą z ramion krzyża girlandą z liści laurowych. Na grobach brak imiennych tablic. Rosyjskie nagrobki mają dwuramienne krzyże prawosławne. Na szczycie wzgórza znajduje się wysoki, bo dwunastometrowy monument w kształcie trzykrotnie zwężającego się słupa o kwadratowej podstawie. Na dole po przeciwnych stronach przytwierdzono dwie kamienne tablice inskrypcyjne. Szczyt kolumny zdobią umieszczone z każdej strony kamienne równoramienne krzyże. Wysoki słup otoczony jest prostą arkadą bez łuków z dwunastoma kanciastymi kolumnami połączonymi na górze żelbetowymi belkami. Po

między dwoma środkowymi kolumnami znajduje się duży żeliwny krzyż, po dwóch stronach prawosławny a po dwóch łaciński. Na pomnikowy taras wchodzi się po trzech stopniach. Z tyłu za głównym pomnikiem znajduje się niski murek z piaskowca, w który wbudowano dwa betonowe nagrobki poległych oficerów. W ich prześwicie umieszczono żeliwne równoramienne krzyże. We wszystkich kwaterach łącznie znajduje się 7 grobów zbiorowych i 46 pojedynczych.



5. Zamek w Melsztynie.

Zamek w Melsztynie został wzniesiony w połowie XIV wieku przez kasztelana krakowskiego Spycimira Leliwitę, zwanego także Spytkiem I z Melsztyna. Na początku posiadał budynek mieszkalny, okrągłą wieżę i zabudowania gospodarcze. Pod koniec XIV w. po zachodniej stronie zbudowano wysoki pięciokondygnacyjny gotycki donżon spełniający funkcję militarno-mieszkalną.

Był siedzibą rycerskiego możnego rodu Melsztyńskich przez półtora wieku. W roku 1511 Melsztyn został sprzedany i stał się własnością Jordanów. W połowie XVI wieku nastąpiła przebudowa najstarszej części zamku w stylu renesansowym na rezydencję magnacką. Powstała wówczas dwukondygnacyjna budowla wzniesiona na osi wschód-zachód. W dolnej kondygnacji znajdowały się

strzelnice szczelinowe natomiast górna kondygnacja miała charakter reprezentacyjno-mieszkalny. Od roku 1601 właścicielami zamku byli Tarłowie, a od 1744 Lanckorońscy.

Tragiczne dla melsztyńskiego zamku okazały się czasy **konfederacji barskiej** uznawanej przez część historyków za pierwsze polskie powstanie narodowe. W roku 1770 zamek najpierw został zajęty przez konfederatów barskich, a następnie zdobyty, splądrowany i spalony przez wojska rosyjskie. Dziś pozostały już tylko trzy ściany średniowiecznej wieży, fundamenty budynku mieszkalnego oraz zbiornika na wodę. Od strony Dunajca są jeszcze resztki muru obronnego. Obecnie prowadzone są na wzgórzu prace archeologiczne. Ciekawostką jest fakt, że na zamku w latach 60-tych XV w. mieszkał Jan Długosz, a ruiny zamku w XIX w. szkicował Jan Matejko.



Informacje użyteczne:

U podnóża zamku w Melsztynie znajduje się restauracja „Podzamecze”, obok niej bezpłatny parking dla samochodów osobowych i ciężarowych oraz przystanek autobusowy.

Informacja turystyczna:

32-860 Czchów Rynek 2 tel. 14 684 31 88

32-840 Zakliczyn Rynek 1 tel. 14 628 33 31

Noclegi, baza agroturystyczna:

Gospodarstwo Agroturystyczne Lanckoronka, Zawada Lanckorońska 35 32-840 Zakliczyn, tel. 14 665 37 45